

Anayasanın 20. Maddesinde “Herkesin özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir.” Denilmek suretiyle, özel hayat ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı, 24. Maddenin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında ise, herkes vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14. Madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir. Kimse ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz. Dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.” Hükümlerine yer verilerek, din ve vicdan hürriyeti güvence altına alınmıştır.

Türkiye’de dini nikâh açısından özerk bireylerin inançları gereği dini nikah tercih etmelerinin ötesinde bir sorun söz konusudur. Buradaki temel sorun dinen meşrulaştırılmış zorla evliliklerin ve çok eşli evliliğin önünün açılması ve özellikle de küçük yaşta kız çocuklarının evlendirilmesi sorunudur.

Gerçekten Türk Medeni Kanunu’nun ilgili hükümleri uyarınca, eşlerin evlilik bağlarından kaynaklanan haklarını ileri sürebilmeleri için kanunda belirtilen memur önünde resmi nikâh yaptırmaları zorunlu olup, aksi takdirde evlilik bağından kaynaklanan birçok hakka sahip olmaları mümkün değildir. Başka bir ifadeyle, kişilerin resmi nikâh yaptırmamaları halinde maruz kalabilecekleri hukuki yaptırımlar mevcut olup, bunlar kişilerin resmi evlilik yaptırmalarını sağlamaya elverişlidir. Dolayısıyla kişilerin dini inançları gereği evlenmenin dinsel törenini yapma ve yaptırma fiillerini cezalandırmayı gerektirecek bir zorunluluk bulunmamaktadır.

Sadece evlenmenin dinsel törenini yapma ve yaptırmanın suç olarak düzenlenmesi, bu birlikteliği hukuk düzenince geçerli olarak kabul edilen bir niteliğe kavuşturmakla ve evlenmenin dinsel töreninin yapılması evlilik birliğinin kurulmasını sağlamaktadır.

Demokratik toplum düzeni bakımından, bir zorunluluk bulunmadığı halde, bir başka ifadeyle, itiraz nedeni kurullarla getirilen sınırlamanın amacı aile düzeninin korunması yönünden gerekli olmadığı halde, itiraz nedeni kurullarla kişilerin özel hayatları ve aile hayatlarına saygı gösterilmesini isteme hakkı ile din ve vicdan özgürlükleri bakımından evlenmenin dinsel törenini yapma ve yaptırma fiillerinin suç olarak düzenlenip bunlara cezai yaptırım bağlanması, anılan haklara orantısız bir müdahalede bulunulması sonucunu doğurmakta ve ölçülülük ilkesine aykırı düşmektedir.

Ölçülülük ilkesi uyarınca sınırlama amacını gerçekleştirebilecek daha hafif bir sınırlama aracı

bulunmaktayken daha ağır bir sınırlama aracının seçilmesi mümkün değildir.

Anayasa Mahkemesi Pasinler Sulh Ceza Mahkemesi tarafından evlenme akdi olmaksızın evlenmenin dinsel törenini yaptıkları ve yaptırdıkları iddiasıyla sanıklar hakkında açılan kamu davasında, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 230. Maddesinin (5) (6) numaralı fıkralarının Anayasa'nın 5-10-17-20 ve 24. Maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi istenmiştir.

Esasen kişilerin herhangi bir dini tören ve nikâh olmaksızın fiilen birlikte yaşamaları ve çocuk sahibi olmaları, özel özel hayata saygı gösterilmesi bağlamında hukuk düzenince suç olarak nitelendirilip cezalandırılmazken kişilerin özel hayatlarına ilişkin tercihleri ve dini inançları gereği evlenmenin dinsel töreninin yaptırımlarının suç olarak düzenlenmesi, anılan ölçüsüzlüğü açıkça ortaya koymaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin 27.05.2015 tarih ve 2014/36 Esas 2015/51 sayılı iptal kararı oyçokluğu ile karar altına alınmıştır.

Mahkeme, yapmış olduğu değerlendirmede kişinin evlilik bağının nasıl kurulacağına ilişkin tercihinin özel yaşam ve aile hayatına saygı hakkının korunması kapsamında bulunduğunu belirttikten sonra bu evliliğin dini törenini yapmanın din özgürlüğünün dışı vurulması olarak nitelendirileceğinden bu eylemin de din ve vicdan özgürlüğü bağlamında değerlendirileceğini tespit etmiştir.